

EVERYDAY LIFE IN AUSTERITY: FAMILY, FRIENDS AND INTIMATE RELATIONS

Als doctoraatstudent woonde ik in 2014-15 een tijdje in Engeland. Daar verdiepte ik me in de bezuinigingen van de regering Cameron in de nasleep van financiële crisis van 2008. Deze ongeziene bezuinigingsmaatregelen en het bijhorende stigmatiserende discours over 'afhankelijke' burgers hebben een diepe indruk op me achtergelaten. Regio's met grote noden, zoals Manchester en omstreken, werden het hardst getroffen. Uitkeringen daalden dramatisch en verschillende sociale voorzieningen moesten sluiten.

In die periode deed professor Human Geography Sarah Marie Hall etnografisch onderzoek in Argleton, een verzonnen naam voor een gemeente in Greater Manchester. Twee jaar volgde ze zes families tijdens hun alledaagse activiteiten. Hall benadert het bezuinigingsbeleid niet als een louter financiële kwestie. *Austerity* is een sociale en interpersoonlijke conditie met verregaande impact op intieme relaties en de toekomstperspectieven van mensen. Ze toont hoe mensen hun routines en mobiliteit aanpassen, hulpbronnen aanspreken, hun tijd anders indelen, andere ruimten gebruiken en ruimten anders gebruiken. Deze dynamieken zijn niet toevallig. Met behulp van feministische en andere kritische literatuur ontsluit de auteur hoe deze effecten vorm krijgen langs raciale-, gender-, en klassegerelateerde breuklijnen.

Hall ontwikkelt een relationele kijk op het dagelijkse leven in tijden van bezuinigingen. Geïnspireerd door het werk van Massey focust ze op de personal scale en relational spaces. Haar geografische blik start niet vanuit plaatsen, maar vanuit relaties die voortdurend interageren met de veranderende 'socio-materiële samenstelling van het dagelijkse leven' (Hall, 2019: 34).

Het boek belicht diverse aspecten en relaties die als een wandtapijt met elkaar vervlochten zijn. Hoofdstuk 3 bespreekt hoe zorg wordt verleend en ontvangen door intergenerationele en door gender gestructureerde social infrastructures. Hoofdstuk 4 gaat dieper in op intieme relaties, bijvoorbeeld binnen families en vriendenkringen, maar ook daarbuiten wanneer mensen elkaar helpen, diensten verlenen of elkaar toevallig ontmoeten. Hoofdstuk 5 behandelt de vaak stille politieke acties die bepalen hoe mensen vormgeven aan hun omgeving en de politieke geladenheid van dagelijkse interacties en micro-agressies in tijden van bezuinigingen. Tot slot staat Hall ook stil bij het idee van crisis als een persoonlijke ervaring en hoe veranderende omstandigheden strubbelingen, nieuwe kansen en kwetsbaarheden teweegbrengen in families en individuele levenslopen. Ze maakt daarbij dankbaar gebruik van twee concepten: Johnson-Hanks' *everyday conjunctures* en Staceys *family fragilities*.

Dit soort doorstep ethnography biedt een fijnmazige analyse van zaken die op het eerste gezicht niet bijzonder, of zelfs banaal, overkomen. Wie zoekt naar stevige oorzaak-gevolg analyses zal zich waarschijnlijk storen aan het anekdotische karakter van de bevindingen, de sterke nadruk op ambigüiteit en de onlosmakelijk vervlochten factoren. Leven in *austerity* valt niet zomaar te

veralgemenen of te beoordelen. Mensen proberen het beste te maken van veranderende omstandigheden. Druk kan mensen kraken, maar het kan ook diamanten maken. In de voedselbank ontmoet je misschien je nieuwe beste vriendin. Het moeten zorgen voor je familie kan die relaties ook verzuren.

De meest eenduidige bevindingen gaan over de verhoogde spanning tussen werk en zorg en de noodzaak om zorgtaken zoals kinderopvang informeel te regelen. Deze toenemende druk rust vooral op de schouders van vrouwen en met name op vrouwen van kleur. Dit boek biedt veel inzicht in deze vaak onderbelichte dimensie van de ongelijk verdeelde impact van bezuinigingsmaatregelen. Een andere sterkte van dit werk betreft de diepgaande reflectie van de etnografisch onderzoeker over haar eigen positie.

Hall start elk hoofdstuk met een theoretische discussie die ze vervolgens toepast op haar rijk empirisch materiaal. Zo slaagt ze er in om abstracte concepten tot leven te wekken en de sociaal-politieke relevantie van dagelijkse praktijken te tonen. Bij momenten zorgt dit wel voor een zware leeservaring. De consequente toepassing van het steeds uitdijende theoretisch kader maakt het geheel ook wat repetitief.

De duidelijke keuze voor een dynamische, relationele benadering boven een meer 'geneste', vanuit plaats vertrekkende benadering, is zeker verdedigbaar. Toch had

ik gewild dat de auteur wat dieper zou ingaan op de specifieke (beleids-)context en geografische eigenheid van Argleton en Manchester. Nu lijkt het soms alsof deze concrete context er niet echt toe doet, wat natuurlijk niet het geval is en wat de auteur zeker ook niet bedoelt. Ik hoopte wat meer terug te zien van de stad die ik leerde kennen in mijn studententijd, al vond ik de veerkracht van de respondenten wel heel herkenbaar.

Ondanks deze bedenkingen is dit boek zeker een aanrader voor wie zich interesseert in de persoonlijke en relationele impact van besparingsbeleid, etnografie en een relationele benadering binnen de geografie.

Literatuurselectie

- Hall, S. M. (2019). *Everyday life in austerity: Family, friends and intimate relations*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Johnson-Hanks, J. (2002). On the Limits of Life Stages in Ethnography: Toward a Theory of Vital Conjunctions. *American anthropologist*, 104 (3), 865-880.
- Massey, D. (2004). Geographies of responsibility. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 86(1), 5-18.
- Stacey, J. (1990). *Brave New Families: Stories of Domestic Upheaval in Late Twentieth-Century America*. Berkeley, CA: University of California Press.

Pieter Cools (pieter.cools@uantwerpen.be) is socioloog en werkt als onderzoeker en docent aan de opleidingen sociaal werk van de AP Hogeschool en de Universiteit Antwerpen.